

ACTUA

GARDA

FOTO FRANCIS M. ROBERTS

Donderwolven

Tienduizenden vacatures heeft de Amerikaanse economie vandaag. En toch kampt het land met een leger langdurige werklozen. Het begin van een toenemende structurele werkloosheid, zo vrezen experts. Binnenkort ook in België?

Bij ruim een derde van de Belgische ondernemingen geraken de vacatures niet ingevuld. Ondanks een hoge werkloosheid, zeker onder de jongeren, ligt het aantal openstaande jobs opmerkelijk hoog. Dat is ook de Leuvense econoom Joep Konings en Wouter Torfs opgevalen: "Terwijl de economie herstelt, geraken de nieuwe vacatures slechts moeizaam ingevuld. Evolueren we naar een grotere structurele werkloosheid? Blijkbaar functioneert onze arbeidsmarkt niet efficiënt en vinden de werklozen hun weg niet naar de openstaande vacatures. En dat is nieuw. Na de dotcom-crisis in 2002 en 2003 vonden werklozen veel sneller een baan. Sinds de financiële crisis staat de 'matching' op een heel laag peil."

"We zien iets gelijkaardigs in de Verenigde Staten: ook daar geraken de vacatures minder

vlot ingevuld door de beschikbare werklozen", vervolgt Joep Konings. Het hele Amerikaanse plaatje wijst op een toenemende structurele werkloosheid. Want de meeste nieuwe jobs zijn er deeltijds: deze deeltijdse werkers verdienen op jaarbasis amper 19.000 dollar, wat nog niet de helft is van het gemiddelde salaris in de VS. Ook de hooggeschoolden vinden moeilijk een job. Ongeveer een kwart van de afgestudeerden van 2009 heeft nog geen job en een ander kwart werkt onder zijn niveau als kuisvrouw, kelner of operator in een callcenter. In het totaal wordt het aantal Amerikaanse werklozen op 24 miljoen geschat.

Grote mismatch

De Amerikaanse Nobelprijswinnaar Michael Spence vreest dat de tewerkstelling nog vele jaren zal achterop hinken op de economische groei. Hij ziet hiervoor verschillende redenen. De voorbije jaren ontstonden de meeste nieuwe jobs in de gezondheidszorg en bij de overheid. Maar de Obama-administratie staat voor grote saneringen en kan geen geld meer pompen in deze sectoren. Ondanks die moeilijke situatie

zagen de Amerikaanse werklozen hun wekelijkse vergoeding met 25 dollar verhogen naar gemiddeld ongeveer 350 dollar per week. En ook de duur ging de hoogte in: vroeger liep die vergoeding na een half jaar af, nu loopt ze maximaal anderhalf jaar. Die twee ingrepen verminderden de prikkel om snel een andere baan te aanvaarden. Maar economen als Michael Spence vinden dit zeker niet de belangrijkste oorzaak van de toegenomen werkloosheid. Belangrijker was de enorme impact van de crisis op sectoren zoals de bouw en de automobiel. Daar werden grote gaten geslagen. Het probleem daarbij is dat er een grote mismatch bestaat tussen de harde en de zachte sectoren. De werkloze automobilwerkers zijn bijvoorbeeld niet onmiddellijk klaar om aan een dienstenjob te beginnen. Verder is er ook een geografische mismatch. Regio's zoals Detroit en Michigan verloren veel industriële banen, terwijl de nieuwe dienstenbanen ontstonden in andere Amerikaanse staten. Vroeger was dat niet erg, want de Amerikaan is bijzonder mobiel. Maar nu maakt de vastgoedcrisis het Joe Sixpack moeilijk om zijn huis verkopen, tenzij met flink financieel verlies.

Veel vacatures, en toch een leger werklozen: het probleem van zowel de Amerikaanse als de Belgische arbeidsmarkt.

boven Amerikaanse arbeidsmarkt

Daarnaast verlenen de Amerikaanse banken minder vlot krediet aan de gezinnen en de bedrijven. Dat zet de werkgevers aan tot voorzichtigheid: ze bouwen eerst een berg cash op voor ze beginnen te rekruteren. Omgekeerd krijgen werkzoekenden minder toegang tot krediet. Ook daarom is de legendarische Amerikaanse mobiliteit sterk gedaald. "Wat we nu in de VS zien, hebben wij in de jaren tachtig beleefd: een flink stuk van de werkloosheid werd structureel. En mensen die lang werkloos zijn, vinden steeds moeilijker een nieuwe baan. Ze geraken ontmoedigd. Omgekeerd zijn de Amerikaanse ondernemingen voorzichtiger om mensen aan te trekken. De groei van de economie zorgt dus voor minder nieuwe banen", verklaart Joep Konings.

Naar een verloren generatie

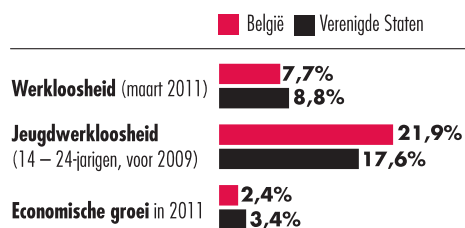
Deze week schrijft de toonaangevende commentator Fareed Zakaria in het weekblad Time: "Als de werkloosheid niet snel daalt, zal de Amerikaan minder belastingen betalen en moet de staat meer uitgeven aan stempgeld en gezondheidszorgen. Het ergst getroffen echter zijn de werklozen zelf. Na enkele jaren werkloosheid verliezen ze de talenten

en de inzet die hen tot aantrekkelijke werknemers maakten. Ze worden een verloren generatie, niet alleen voor hun land maar ook voor hun gezin."

Dat gevaar dreigt ook in Vlaanderen. De jeugdwerkloosheid in Vlaanderen daalde het voorbije jaar wel, maar in onze steden bestaat een vijfde van de werklozen uit jongeren. Joep Konings: "De kans dat we binnenkort met een verloren generatie zitten, is reëel. Mensen die tijdens crisisjaren niet of moeilijk aan een job geraken, dragen dat stigma nog jaren mee. Ze moeten langer zoeken naar een baan en die is dan meestal te laag voor hun scholing. Jongeren die geen uitzicht hebben op een job, dreigen in de criminaliteit te verzeilen, zeker in de grootsteden. We hebben berekend dat een toename van de jeugdwerkloosheid met 10% later leidt naar een grotere criminaliteit (+ 20% tot + 30%, nvdr). Daarom moeten we nog meer inzetten op de vorming van jongeren: zij moeten echt perspectief krijgen."

Hij pleit voor het afbouwen van de crisismaatregelen: "Vandaag leidt het Belgische systeem van tijdelijke werkloosheid tot ongebruikte capaciteit in sommige bedrijven, terwijl andere bedrijven hun vacatures niet ingevuld krijgen. We merken

AMERIKAANSE EN BELGISCHE WERKLOZEN

(BRON: OESO, MEI 2011)

...